

Konkursforelesninger 2011V

Erik Røsæg

1 Innledning

1.1 Noen nøkkelbegreper

- 1.1.1 Debitor/ skyldner
- 1.1.2 (Tvangs)kreditor/ kravshaver
- 1.1.3 Konkursfordringer
- 1.1.4 Separatister
- 1.1.5 Hjemmel
- 1.1.6 Bo og masse

1.2 Forskjellige typer gjeldsforfølgning

- 1.2.1 Fellesforfølgning (kollektiv forfølgning) og enkeltforfølgning
- 1.2.2 Konkurs (kkl del 2)
- 1.2.3 Tvangsakkord (kkl kap VI og XIV)
- 1.2.4 (Frivillig) gjeldsforhandling (kkl del 1)
- 1.2.5 Gjeldsordning (lov nr 99/1992)
- 1.2.6 Utlegg (tvangsl kap 7 og pantel kap 5)

1.3 Oversikt over hovedproblemene

- 1.3.1 Når skal særlige gjeldsforfølgningsprosedyrer settes i verk?
 - 1.3.1.1 Enkelthforfølgning
 - 1.3.1.2 Felles forfølgning
- 1.3.2 Hva skal dras inn i gjeldsforfølgningen?
 - 1.3.2.1 Det debitor eier på beslagstiden
 - 1.3.2.2 Det kreditorene ekstingverer eller omstøter
 - 1.3.2.3 Særlige hjemler for inndragning
 - 1.3.2.4 Særlige hjemler for å holde ting utenfor
 - 1.3.2.4.1 Vern av debitor
 - 1.3.2.4.2 Særlig privilegerte kreditorer med separatistrett
- 1.3.3 Hvordan skal midlene fordeles?
 - 1.3.3.1 Kreditor må ha et krav (være virkelig kreditor)
 - 1.3.3.2 Kjørettferdighet og likedelingsrettferdighet
 - 1.3.3.3 Tidsmessig avgrensning ved fellesforfølgning
 - 1.3.3.4 Særlig privilegerte kreditorer med fortrinnsrett etc.

2 [Oversikt over bobehandlingen]

2.1 Boet

- 2.1.1 Begjæring (kkl § 60)
- 2.1.2 Omkostninger (kkl §§ 67 og 73)
- 2.1.3 Konkursåpning (kkl §§ 70 fg)
- 2.1.4 Skiftesamling (kkl §§ 92 fg; 98)
- 2.1.5 Kreditorutvalg og bostyre (kkl § 83)
- 2.1.6 Revisor (kkl § 90)
- 2.1.7 Tingrettens rolle (kkl §§ 99 og 120 fg)
- 2.1.8 Rådighetsforbud (kkl §§ 75 og 100)

2.2 Behandlingen

- 2.2.1 Inndragning av aktiva (kkl § 118)
- 2.2.2 Fortsatt drift (kkl § 119)

- 2.2.3 Prøving av fordringene (kkl § 111)
- 2.2.4 Realisering av aktiva (kkl § 117 og dekl § 8-15)
- 2.2.5 Abandonering (kkl §§ 117a fg)
- 2.2.6 Utlodning (kkl kap XV)

2.3 *Avslutningen*

- 2.3.1 Innstilling (kkl § 135)
- 2.3.2 Avslutning (kkl §§ 137 og 74)
- 2.3.3 Etterutlodning etc (kkl §§ 129 og 139)
- 2.3.4 Sletting av selskap (kkl § 138)
- 2.3.5 Vedvarende heftelse (dekl § 6-6)

3 Hensyn

3.1 *Hensyn generelt*

- 3.1.1 Effektivitetshensyn
- 3.1.2 Sosiale vernehensyn
 - 3.1.2.1 Debitor
 - 3.1.2.2 Arbeidstaker etc
 - 3.1.2.3 Kreditor?
- 3.1.3 Hensynet til at den som har gitt kreditt skal bære kredittrisikoen
- 3.1.4 Hensynet til å unngå selvtekt (tvangsl § 1-3)
- 3.1.5 Likedelingshensyn
- 3.1.6 Kriminalpolitiske hensyn

3.2 *Spesielle hensyn vedrørende særlig privilegerte kreditorer*

- 3.2.1 Kredittsikringshensyn
- 3.2.2 Sosiale vernehensyn for visse kreditorer (jfr. dekl § 9-2 annet ledd nr 3)
- 3.2.3 Hensynet til skyldneren?

3.3 *Spesielle hensyn ved ekstinksjon*

- 3.3.1 Hensynet til å unngå kreditorsvik (notoritetshensyn)
 - 3.3.1.1 Svikaktig suksesjon
 - 3.3.1.2 Svikaktig hjemmelsoverføring
- 3.3.2 Publisitetshensyn?
- 3.3.3 Legitimasjonshensyn?

4 Åpningsvilkår – solvensvurdering

4.1 *Insolvenskravet (kkl. §§ 60-61)*

- 4.1.1 Insolvenskravet skal sikre at konkurs bare blir åpnet når det er formålstjenelig
- 4.1.2 Hovedregel: Vedvarende illikviditet
- 4.1.3 Unntak: Suffisiens
- 4.1.4 [Lynkurs i lesning av regnskaper]
 - 4.1.4.1 Balanse = positiv egenkapital
 - 4.1.4.2 Underbalanse = negativ egenkapital
 - 4.1.4.3 Likviditet - å kunne betale ved forfall

4.2 *Vurderinger ved åpning av konkurs: Kan konkurs åpnes?*

- 4.2.1 Åpningsspørsmålet: Plussiden
 - 4.2.1.1 Beslagsfrie eiendeler
 - 4.2.1.2 Ikke realiserbare eiendeler
 - 4.2.1.3 Særlig illikvide eiendeler (kkl § 61, jfr. kkl §§ 72 og 153)
 - 4.2.1.4 Betingede rettigheter

- 4.2.1.5 Fluktuerende verdier
- 4.2.1.6 Verdsetting basert på fortsatt drift?
- 4.2.2 Åpningsspørsmålet: Minussiden
 - 4.2.2.1 Fordringer som ikke kan gjøres gjeldende i konkurs (dekl § 7-13)
 - 4.2.2.2 Fordringer basert på omstøtelige transaksjoner (dekl § 5-1)
 - 4.2.2.3 Uforfalte fordringer
 - 4.2.2.4 Tvilsomme fordringer
 - 4.2.2.5 Betingede fordringer
 - 4.2.2.6 Betydning av muligheten for en løsning med kreditorene
- 4.2.3 Kreditor må ha tilstrekkelig interesse i konkurs (kkl § 64)
 - 4.2.3.1 Kreditorer med sikkerhet i boet
 - 4.2.3.2 Kreditorer som har lovet ikke å åpne konkurs
 - 4.2.3.3 Kreditorer med uforfalte fordringer og sikkerhet hos tredjemann
 - 4.2.3.4 Kreditorer med tvilsomme fordringer og sikkerhet hos tredjemann
 - 4.2.3.5 Kreditor som ikke vil få dekning uansett
- 4.2.4 Presumsjonsregler
 - 4.2.4.1 Skyldnerens erkjennelse (kkl § 62)
 - 4.2.4.2 Betalingsstansning (kkl § 62)
 - 4.2.4.3 Intet til utlegg (kkl § 62)
 - 4.2.4.4 Konkursvarsel mot skyldneren (kkl § 63)
 - 4.2.4.5 [Andre konkursåpningsgrunner]

5 Plussiden og minussiden i boet - hva eier debitor? Hva skylder debitor?

- 5.1 *Hovedregelen (dekl § 2-2)*
 - 5.1.1 tilhører skyldneren
 - 5.1.2 på beslagstiden
 - 5.1.3 som kan ... omgjøres i penger
 - 5.1.4 De "reelle" eierforholdene er avgjørende (Rt 1935 981 (Bygland-dommen))
- 5.2 *Noen vanlige innvendinger mot beslag*
 - 5.2.1 Debtors eiendomsrett er betinget av motytelse
 - 5.2.2 Kreditor har ikke villet gi kreditt
 - 5.2.3 Debtors eiendomsrett er ugyldig
 - 5.2.4 Debtors eiendomsrett må vike for kontraktsrettslige hevingskrav (jfr kjl § 54(4) etc)
- 5.3 *Beslagsfrihet*
 - 5.3.1 Beslagsfrihet for personlige eiendeler (dekl § 2-3)
 - 5.3.2 Beslagsfrihet for stipender mv (dekl § 2-4)
 - 5.3.3 Beslagsfrihet for penger (dekl § 2-5 jfr kkl § 106)
 - 5.3.4 Utvidet adgang til utlegg i særlige tilfeller (dekl § 2-6, jfr dekl § 6-7)
 - 5.3.5 [Andre regler om beslagsfrihet]
- 5.4 *Konkursfordringer*
 - 5.4.1 Hovedregelen (dekl § 6-1)
 - 5.4.2 Fordringer med tvilsomt opprinnelsestidspunkt
 - 5.4.3 Regressfordringer (dekl § 6-3)
 - 5.4.4 Erstatningskrav i kontrakt (dekl § 7-8 og Rt 1992 504 Factoring Finans)
 - 5.4.5 Uforfalte og betingede fordringer (dekl § 6-2 og kkl § 133)
 - 5.4.6 Fordringer som ikke kan gjøres gjeldende i konkurs (dekl § 7-13)
 - 5.4.7 Fordringer basert på omstøtelige transaksjoner (dekl § 5-1)
 - 5.4.8 Tvilsomme fordringer (kkl kap XII)

5.5 *Massefordringer*

- 5.5.1 Virkelige massefordringer (dekl § 9-2 første ledd)
- 5.5.2 Massefordringer ol fra tidligere bobehandling (dekl § 9-2 andre ledd)

5.6 *Innskrenket beslagsrett pga stansningsrett (dekl § 7-2)*

- 5.6.1 Sammenhengen med kontraktsrettslig tilbakeholdsrett (kjl § 10, avhendingsl § 5-5)
- 5.6.2 Sammenhengen med beslagsretten (dekl § 2-2)
- 5.6.3 Virkning som separatistrett
- 5.6.4 Kan gjøre gjeldende uten spesiell rettsvernakt
- 5.6.5 Må gjennomføres
- 5.6.6 Stansning er ikke nødvendig om overleveringen skjer til boet (dekl § 7-9)
- 5.6.7 Alternativer til stansning
 - 5.6.7.1 Levering med hevingsforbehold (kjl § 54(4), avhendingsl § 5-3(4))
 - 5.6.7.2 Levering mot salgspant (pantel §§ 3-17 og 3-22, tingl § 21(3))
- 5.6.8 Begrunnelse for stansningsretten
- 5.6.9 Nærmere om grensen for når stansning senest kan skje
 - 5.6.9.1 Rt 1971 549 Dokka Bruk
 - 5.6.9.2 Rt 1974 879 Statlandbruket
 - 5.6.9.3 Rt 1973 95 Krogstad Cellulose
 - 5.6.9.4 Rt 1997 1438

5.7 *Rettsvernkrav for suksessorer*

- 5.7.1 S har ervervet før konkursåpning
- 5.7.2 Rettsstiftelser i fast eiendom
 - 5.7.2.1 Avtalepant (pantel § 2-5, jfr tingl § 23)
 - 5.7.2.2 Kjøp (tingl § 23)
 - 5.7.2.3 Utleggspant (pantel § 5-2, jfr dekl §§ 5-8 og 5-10)
- 5.7.3 Rettsstiftelser i negotiable gjeldsbrev
 - 5.7.3.1 Avtalepant (pantel § 4-1)
 - 5.7.3.2 Kjøp (gbl § 14 antitetisk?)
 - 5.7.3.3 Utleggspant (pantel § 5-7(1), jfr pantel § 3-2 og dekl §§ 5-8 og 5-10)
 - 5.7.3.4 Lov om finansiell sikkerhetsstillelse nr. 17/2004 § 5
- 5.7.4 Rettsstiftelser i løsøre
 - 5.7.4.1 Avtalepant
 - 5.7.4.2 Håndpant (pantel § 3-2)
 - 5.7.4.3 Salgspant i motorvogn (pantel § 3-17(3), jfr tingl §§ 23 og 34)
 - 5.7.4.4 Salgspant i ikke- motorvogn (pantel § 3-17(1-2))
 - 5.7.4.5 Kjøp (interesselæren (sml. godtroloven))
 - 5.7.4.6 Utleggspant (pantel §§ 5-4 fg, jfr dekl §§ 5-8 og 5-10)
- 5.7.5 Noen bemerkninger om andre og internasjonale forhold

5.8 *Noen observasjoner*

- 5.8.1 Området for notoritetshensynet og for ekstinksjonsreglene
- 5.8.2 Firkantdoktrinen – bare tinglysing gir notoritet
 - 5.8.2.1 Rt 1997 1050 Momentum
 - 5.8.2.2 Rt 1998 268 Dorian Grey
 - 5.8.2.3 Rt 2002 1484 Nymo
 - 5.8.2.4 Rt 2008 586 Fagutleie
- 5.8.3 Om å ta utlegg for å kunne ekstingvere
 - 5.8.3.1 Rt 1995 1122 Bauer, Rt 1997 1698 Sparebanken NOR
 - 5.8.3.2 Rt 1999 901 Skjeldal, Rt 2010.46 First Securities
 - 5.8.3.3 Rt 1999 247 Bygg og Trelast

5.8.4 Hensynet til godtroende erverver

5.9 Visualisering av beslagsretten

5.10 Skjema

5.11 Ekskurs: Konkursboet som første erverver

5.11.1 Hovedregel: Debitor er ikke legitimert, kkl § 100

5.11.2 Unntak: Regler om godtroerverv

5.11.3 Likevel: Tingl § 23 går foran tingl § 20

6 Utvidet beslagsrett pga manglende omstøtelsesvern

6.1 Fristdagen (dekl § 1-2)

6.1.1 Hovedregel: Begjæringsdagen

6.1.2 Fortsettelsessynspunktet

6.2 Gaver (dekl § 5-2)

6.2.1 Oversikt over regelen

6.2.2 Begrunnelse

6.2.3 Hva er en gave? (Rt 1996 1647 Bruvik)

6.2.4 "Fullbyrdet," jfr dekl § 5-10

6.3 Ekstraordinær betaling (dekl § 5-5)

6.3.1 Oversikt over regelen

6.3.2 Begrunnelse

6.3.3 Usedvanlig betalingsmiddel

6.3.4 Før normal betalingstid

6.3.5 Beløp som betydelig forringer betalingsevnen (Rt 1999 64 Teamcon)

6.3.6 Ordinær- unntaket (Rt 1997 1623 Royal Christiania, Rt 1995 222 Direkte reklame)

6.3.7 Siste ledd: Forholdet til dekl § 5-7

6.4 Motregning (dekl § 5-6)

6.4.1 Oversikt over regelen

6.4.2 Begrunnelse

6.4.3 Forholdet til dekl § 5-5

6.4.4 Forholdet til reglene om motregning i konkurs

6.5 Sikkerhetsstillelse for eldre gjeld (dekl § 5-7)

6.5.1 Oversikt over regelen

6.5.2 Begrunnelse

6.5.3 Sikkerhet for eldre gjeld

6.5.4 Forsinket rettsvern, jfr dekl § 5-10

6.5.5 Lov om finansiell sikkerhetsstillelse nr. 17/2004 § 5 andre ledd

6.5.6 Ny eller gammel gjeld?

6.6 Utlegg (dekl § 5-8)

6.6.1 Oversikt over regelen

6.6.2 Begrunnelse

6.6.3 Virker automatisk

6.7 Subjektiv omstøtelse (dekl § 5-9)

6.7.1 Oversikt over regelen

6.7.2 Begrunnelse

6.7.3 Disposisjon

6.7.3.1 Avgrensing mot faktiske handlinger?

- 6.7.3.2 Avgrensing mot utlegg?
- 6.7.4 Kreditor-kadelig disposisjon
 - 6.7.4.1 Bryte likedelingsprinsippet (Rt 1986 889 Eastco)
 - 6.7.4.2 Unndra eiendeler
 - 6.7.4.3 Forøke gjeld
- 6.7.5 Utilbørlig
 - 6.7.5.1 Objektiv norm (Rt 1995 259 Palonen)
 - 6.7.5.2 Synspunktet redningsaksjon (Rt 2001 1136 Kjell's Markiser)
- 6.7.6 Svak eller svekket økonomi
- 6.7.7 Ikke subjektiv unnskyldningsgrunn
- 6.8 *Virkningen av omstøtelse*
 - 6.8.1 Subjektiv omstøtelse: Tap (dekl § 5-12)
 - 6.8.2 Objektiv omstøtelse: Berikelse (dekl § 5-11)
 - 6.8.2.1 Rt 1996 1647 Bruvik
 - 6.8.2.2 Rt 2001 1136 Kjell's Markiser

7 Særregler om hvordan beslaget skal skje – selskapskontrakter og andre kontrakter

- 7.1 *Kontrakter i konkurs*
 - 7.1.1 Anvendelsesområdet for dekl kap 7 (dekl §§ 2-2, 7-1 og 7-3(2))
 - 7.1.2 Hensynene bak reglene
 - 7.1.3 Betydningen av om medkontrahenten har separatistrett for sine interesser (dekl § 7-7(2))
 - 7.1.3.1 Nettobeslag (i kontraktsgjenstanden)
 - 7.1.3.2 Bruttobeslag (i kontrakten med pluss og minus)
- 7.2 *Beslag av kontrakter om kjøp av løsøre i konkurs*
 - 7.2.1 Inntreden (dekl §§ 7-3 fg)
 - 7.2.2 Rett til inntreden (dekl § 7-3)
 - 7.2.3 Avtalens vilkår (dekl § 7-4(1))
 - 7.2.4 Oppdeling av kontrakten (dekl § 7-4(2))
 - 7.2.5 Sikkerhet (dekl § 7-5)
 - 7.2.6 Oppsigelsesadgang (dekl § 7-6)
 - 7.2.7 Hevingsrett (dekl § 7-7)
 - 7.2.8 [Beslag av andre kontraktstyper (dekl §§ 7-10 fg)]
- 7.3 *Beslag av selskapsavtaler (dekl kap 4)*
 - 7.3.1 Gjelder ansvarlige selskaper ol (dekl § 4-1)
 - 7.3.2 Nettobeslag (dekl § 4-3)
 - 7.3.3 Særskilt selskapskonkurs (dekl § 4-2)
 - 7.3.4 En eller flere debitorer? En eller flere boer?
 - 7.3.5 Selskaps- og særkreditorer

8 Fordelingen av boets midler mellom kreditorene: Motregning, solidarskyld

- 8.1 *Fordelingen av boets midler mellom kreditorene*
 - 8.1.1 Hovedregelen (dekl § 9-6)
 - 8.1.2 Særlig privilegerte kreditorer
 - 8.1.3 [Kreditorer med panterett, tilbakeholdsrett ol (dekl §§ 8-14 fg)]
 - 8.1.4 Kreditorer med motregningsrett (dekl § 8-1 fg)
 - 8.1.5 Kreditorer med flere skyldnere (dekl § 8-7 fg)
 - 8.1.6 [Kreditorer med fortrinnsrett (dekl §§ 9-2 fg)]
 - 8.1.7 [Kreditorer som må stå tilbake (dekl § 9-7)]

8.2 Motregning

8.2.1 Terminologi

8.2.2 Fordelen med å kunne motregne

8.2.3 Motregningsvilkår (dekl § 8-1)

8.2.3.1 Samme parter?

8.2.3.2 Ytelser av samme art?

8.2.3.3 Beskyttelse av betalingskanaler?

8.2.3.4 Finansavtaleloven nr. 46/1999 § 29

8.2.3.5 Panteloven § 4-4(2)

8.2.3.6 Forfallstid?

8.2.3.7 Krav som har tilhørt tredjeperson

8.2.3.8 Gjeld skapt for motregning

8.2.3.9 Lov om finansiell sikkerhetsstillelse nr. 17/2004 § 6

8.3 Kreditorer med flere skyldnere (solidarskyldnere) (dekl §§ 8-7 fg)

8.4 Dividendegrunnlag og maksimumsbeløp, dekl § 8-7if

8.5 Oppbygningen av dekl § 8-7

8.6 Betydningen av forfallet til fordringen mot medskyldneren

8.7 Full dividendrett ved solidarskyld - hensyn bak regressregelen (nr 1)

8.8 Full dividendrett ved solidarskyld - hensyn bak delbetalingsreglene (nr 2 og 3)

9 Opptrinnsrett

9.1 Opptrinnsrett - problemet

9.1.1 Tomme prioriteter

9.1.2 Opplåningsrett

9.1.3 Opptrinnsrett

9.2 Opptriinn - hensyn

9.2.1 Kontrakspanthavere

9.2.1.1 Prioriteten er bestemt ved avtale

9.2.1.2 Prioriteten er bestemt ved kollisjonsreglene - ingen bestemt avtale

9.2.1.3 Panthavere som har fått lavere prioritet enn forutsatt

9.2.1.4 Inter partes

9.2.2 Utleggstakere

9.2.3 Konkursbo

9.2.4 Særlig om notoritet

9.2.5 Legalpanthavere

9.3 Opptrinnsrett – gjeldende rett

9.3.1 Opplåningsrett

9.3.2 Begrensning i opplåningsretten

9.3.3 Kontrakspanthavere

9.3.4 (Tvangs)kreditorbeslag

9.3.5 Ombytting

9.3.6 Uttrykkelig opplåningsrett?

9.3.7 Beslag i opplåningsretten?